



# Heuvellandbibliotheken Jaarverslag

2021:  
een frisse wind  
– ondanks alles

Eijsden – Margraten  
Vaals  
Valkenburg – Berg en Terblijt



## Heuvelandbibliotheken: positiebepaling voor de toekomst



Heuvelandbibliotheken heeft opnieuw een pittig corona-jaar door-  
gemaakt. Opnieuw moesten we de deuren enkele maanden sluiten.  
Opnieuw konden leden lange tijd niet terecht voor ontspanning,  
cultuur en ontmoeting. Desondanks kregen we meer leden. Dat toont  
de belangrijke maatschappelijke rol van de bibliotheek.

Onze rol als bibliotheek is – ook volgens de wet – gericht op het  
versterken van de burgerkracht van mensen. Hoe belangrijk die burgerkracht  
is voor de democratie wordt almaar zichtbaarder. In een ‘samenleving-op-  
afstand’, zoals we die de afgelopen twee jaar hebben meegemaakt, zijn digitale  
vaardigheden essentieel. Om contact te onderhouden met vrienden en familie,  
om informatie van overheden te kunnen begrijpen, om je een mening te vormen  
en om je werk te kunnen doen. Wie de snelle ontwikkelingen op digitaal gebied  
niet volgt, raakt al snel achterop in onze complexe informatiesamenleving.  
We werken daarom samen met het Maastrichtse Centre Céramique aan een  
Informatiepunt Digitale Overheid om mensen te helpen die minder vaardig zijn  
met internet en digitale toepassingen. Maar zonder leesvaardigheid is digitale  
vaardigheid een illusie. Heuvelandbibliotheken heeft daarom speciale aandacht  
voor leesbevordering en laaggeletterdheid.

Ons bestuur is de afgelopen twee jaar sterk vernieuwd. We hebben ons ten  
doel gesteld Heuvelandbibliotheken toekomstbestendig te maken en te zorgen  
dat de bibliotheek een volwaardige plek kan innemen in de gemeenschappen  
waar we gevestigd zijn. Dat betekent dat we gehuisvest willen zijn op plaatsen  
waar mensen ons gemakkelijk kunnen vinden, zoals in scholen of buurtcentra.  
Het houdt ook in dat we de slagkracht willen hebben om te blijven vernieuwen,  
gebaseerd op een uitgewerkt beleidsplan en een stevige financiële basis.

Heuvelandbibliotheken mag dan een relatief kleine organisatie zijn, we hebben  
ook afgelopen jaar weer laten zien hoe belangrijk het is dat we onze taak  
volwaardig kunnen invullen!

**Bert Dauven**

**Voorzitter Stichting Heuvelandbibliotheken**

## Heuvelandbibliotheken is ...

... een middelgrote bibliotheekorganisatie met



medewerkers voor 4,8 FTE  
4 medewerkers in de frontoffice,  
1 managementondersteuner,  
1 specialist jeugd en onderwijs,  
1 leesconsulent, 1 coördinator

+



directeur  
voor 8 uur per week

+



vrijwilligers

### Zij verzorgden in 2021

**81.779**

uitleningen

aan **2.237**

volwassen leden

en **3.491**

jeugdleden

### Aan het project laaggeletterdheid ...

... gefinancierd door een projectsubsidie werken **2 medewerkers voor 0,5 FTE**  
(1 projectcoördinator voor 8 uur en 1 projectmedewerker basisvaardigheden voor 12 uur per week)

**We werkten samen 203,5 uur per week onder andere aan:**

Maximale openstelling • De afhaalbieb • Projecten zoals de Kinderboekenweek en de Boekenweek van jongeren • De Bibliotheek op School en andere samenwerkingsvormen met het onderwijs • Leespromotie • Activiteiten • Tentoonstellingen

## De bibliotheek: recreëren, leren, verblijven, ontmoeten

De bibliotheek biedt mensen mogelijkheden om zich te ontspannen en te werken aan hun persoonlijke ontwikkeling om zo hun maatschappelijke kansen te vergroten. Verder kunnen mensen altijd terecht in onze vestigingen, bijvoorbeeld in de leeszaal. Zij kunnen anderen ontmoeten bij lezingen, debatten en exposities en door middel van vrijwilligerswerk meehelpen om vorm te geven aan de bibliotheek.

### Onze medewerkers hebben heel wat mensen hulp geboden bij het downloaden van de corona app.

De bibliotheek heeft een belangrijke functie die wettelijk is vastgelegd en die we vertalen naar onze dienstverlening. De coronamaatregelen zorgden er helaas voor dat we de dienstverlening voor het tweede jaar op rij anders moesten inrichten en op verschillende punten moesten beperken. Daarbij konden we gebruik maken van de ervaring van het eerste coronajaar.

Onze medewerkers hebben heel wat mensen hulp geboden bij het downloaden van de corona app. Via landelijke spotjes werden mensen gewezen op de mogelijkheid om een beroep te doen op de bibliotheek.

Gelukkig konden we vanaf eind mei stapsgewijs weer vaker open en in het najaar was de dienstverlening weer nagenoeg op het normale niveau.



Volgens de [Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen](#) (Wsob) heeft elke openbare bibliotheek vijf kernfuncties:

Wettelijke functie	Hoe wij dat in 2021 deden
Kennis en informatie ter beschikking stellen	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Fysieke collecties bij onze vijf locaties en bij vijf basisscholen (totaal 72.500 banden)</li> <li>• Ruim 36.000 e-boeken in de online bibliotheek</li> <li>• 8.500 luisterboeken via LuisterBieb</li> <li>• Leeszaal met tijdschriften, kranten, foldermateriaal (en koffie)</li> <li>• Toegang tot digitale bronnen</li> <li>• Gastlenen bij andere openbare bibliotheken</li> <li>• Aanvragen bij wetenschappelijke bibliotheken</li> <li>• Verstrekken leeshulpmiddelen</li> <li>• Voorleessoftware 'Read speaker'</li> <li>• Internet en gratis Wifi</li> <li>• Bibliotheek Aan Huis Service</li> </ul>
Ontwikkeling en educatie bieden	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Leesbevordering van 0 tot 18 jaar (BoekStart, Voorlezen, dBos, Young Adult Collectie)</li> <li>• LuisterBieb</li> <li>• Workshops</li> <li>• Makkelijk Lezen Plein</li> <li>• Seniorweb</li> <li>• Taalcafé</li> <li>• Online oefenen voor verkeersexamen</li> <li>• Online cursussen</li> </ul>
Lezen en het laten kennismaken met literatuur	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Leesbevordering van 0 tot 18 jaar (BoekStart, Voorlezen, dBos, Young Adult Collectie)</li> <li>• LuisterBieb</li> <li>• Yoleo t.b.v. leesplezier van kinderen</li> <li>• Makkelijk Lezen Plein voor kinderen met leesproblemen</li> <li>• Lees- of luisteradvies</li> </ul>
Ontmoeting en debat organiseren	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Activiteiten in de vorm van lezingen, workshops</li> <li>• Taalcafé</li> <li>• Seniorweb</li> <li>• Werkplekken, gratis gebruik pc's en toegang tot wifi</li> </ul>
Kennis laten maken met kunst en cultuur	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Exposities van (professionele) kunstenaars</li> <li>• Inrichting van de locaties</li> <li>• Activiteiten</li> </ul>

## Onze leden: daar doen we het voor!

Op onze locaties in Berg en Terblijt, Eijsden, Margraten, Vaals en Valkenburg zijn medewerkers en vrijwilligers elke dag bezig voor onze leden, zodat zij zoveel mogelijk profijt hebben van onze diensten. We hadden afgelopen jaar nog steeds te maken met maatregelen om verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. De bibliotheek werd daardoor minder gemakkelijk bereikbaar en ook toen de bibliotheken eind mei weer open mochten, was dat nog enkele maanden met beperkingen.

### Het aantal leden groeit

Heuvellandbibliotheken heeft 5.963 leden. De vergrijzing van het ledenbestand leek de afgelopen jaren te leiden tot een daling van het aantal abonnementen. In 2021 kreeg Heuvellandbibliotheken echter 338 nieuwe leden: 209 jeugdleden en 48 volwassen leden. Gezien het grote belang van lezen en voorlezen brengen we onze dienstverlening nadrukkelijk onder de aandacht van ouders van (jonge) kinderen en bij scholen.

### Zoveel mogelijk service

Om leden van dienst te kunnen zijn tijdens de lockdown, hebben we hen via onze digitale nieuwsbrieven en persberichten geïnformeerd over de mogelijkheden. De helft van de leden ontvangt de nieuwsbrieven. Een deel van onze leden was daardoor niet goed op de hoogte. Als extra service hebben de medewerkers met name de oudere leden gebeld om

informatie te geven en om hen te vragen zich alsnog in te schrijven voor de nieuwsbrief.

### Gezien het grote belang van lezen en voorlezen brengen we onze dienstverlening nadrukkelijk onder de aandacht van ouders van (jonge) kinderen en bij scholen.

Een toenemend aantal leden maakte gebruik van het gratis online

aanbod dat onder meer bestaat uit cursussen. Telefonisch en per mail hebben we hulp geboden bij het gebruik van de online bibliotheek. De leden stelden het persoonlijke contact zeer op prijs. Het aantal accounts steeg van 313 in 2020 tot 529 in het afgelopen jaar.



De afhaalbieb, die we eind 2020 hebben opgezet, bleek voor veel leden een uitkomst. Zij konden per mail maximaal zes boeken bestellen op genre of titel. Voor de bibliothecarissen was dit een positieve ervaring: ze konden weer volop service bieden en fijne boeken uitzoeken voor de leden.

### De afhaalbieb, bleek voor veel leden een uitkomst.

Vanaf eind mei mochten de bibliotheken weer open, zij het dat er een beperking gold qua openingstijden en bezoekersaantallen. Door het gebruik van mandjes werd dit laatste gereguleerd. Voor een eventueel bron- en contactonderzoek van de GGD werden bezoekers via het leensysteem geregistreerd. In het najaar konden de openingstijden verder worden verruimd tot het niveau van vóór corona. Toen kon ook de leeszaal weer in gebruik worden genomen en organiseerden we enkele exposities.

# Hoe Stichting Heuvellandbibliotheken werkt

## Het bestuur

- Dhr. Bert (H.M.L.) Dauven                    voorzitter
- Dhr. Dré (A.W.M.) Renkens                penningmeester
- Mw. Nicole (N.W.L.) Dauss                secretaris
- Mw. Anouk (A.J.J.M.) Houben            bestuurslid
- Mw. Meltem (M.) Schelling-Sirtmac    bestuurslid



vlnr. Bert Dauven, Dré Renkens, Nicole Dauss, Anouk Houben, coördinator Machteld Schouten, Meltem Schelling, directeur Marc Rodenburg



Het bestuur overlegde in 2021 zes keer.  
Dat gebeurde deels online vanwege de situatie rond corona.

Vanaf 1 juli heeft ook het bestuur van de stichting Heuvellandbibliotheken te maken met de nieuwe Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR). Daarvoor werden de verschillende stappen doorlopen, die uiteindelijk zullen resulteren in een aanpassing van de statuten. Dit zal waarschijnlijk in 2022 gebeuren.

### Onze medewerkers

Acht medewerkers (4,8 FTE) en een directeur voor twee dagdelen geven de bibliotheekfuncties vorm en inhoud. Daarnaast zijn er dankzij een projectfinanciering een projectcoördinator laaggeletterdheid voor twee dagdelen en een projectmedewerker basisvaardigheden voor drie dagdelen.

In het najaar werd gestart met het bespreken van de functiebeschrijvingen met de medewerkers. Nadat het bestuur de beschrijvingen heeft vastgesteld, zal het nieuwe functiehuis van kracht zijn.



Afgelopen jaar waren er de nodige uitdagingen, zowel vanwege corona, als vanwege de overstromingen die met name in het centrum van Valkenburg tot grote problemen leidden. Gelukkig werd onze vestiging niet al te zwaar getroffen en konden we al vrij snel weer de deuren openen. Verschillende diensten van de gemeente Valkenburg hebben gebruik gemaakt van ruimtes in de bibliotheek, omdat hun eigen locaties vanwege de wateroverlast niet gebruikt konden worden. Trajekt maatschappelijk Werk en de Kredietbank hebben inmiddels voor langere tijd hun intrek genomen in de Valkenburgse bibliotheek.



Verschillende diensten van de gemeente Valkenburg hebben gebruik gemaakt van ruimtes in de bibliotheek.

Gedurende de periodes van sluiting veranderde het normale werkritme. Wanneer mogelijk, werkten teamleden vanuit huis; overleg gebeurde voor een groot deel online.

De taken van de medewerkers zijn onder normale omstandigheden gericht op activiteiten organiseren (inclusief de PR), vrijwilligers begeleiden en leesbevordering. Dankzij de flexibiliteit van het team konden we ook in 2021 de diverse functies van Heuvellandbibliotheken zoveel mogelijk blijven invullen. De leden werden via nieuwsbrieven en persberichten voortdurend geïnformeerd over de geldende maatregelen. Ook de begeleiding van de vrijwilligers bleef extra aandacht vragen. Veel vrijwilligers behoren tot de kwetsbare groep en konden of wilden om die reden niet ingezet worden voor de gebruikelijke werkzaamheden. De vrijwilligers die wel beschikbaar waren, kregen duidelijke instructies en extra begeleiding om hen een veilige werkomgeving te bieden.

Het team heeft een groot zelforganiserend vermogen. Om alle taken steeds weer waar te maken onderhoudt het team contact met scholen, collega-bibliotheken en andere samenwerkingspartners. Om ieder te ondersteunen bij de veelzijdige taken werd de coaching-on-the-job die in 2020 begon, voortgezet.



## De vrijwilligers

Door corona is de groep vrijwilligers kleiner geworden. De oorzaken: eigen keuze van de vrijwilligers zelf, beperkte openingstijden en helaas ook ziekte. Een aantal vrijwilligers besloot zelf om hun werk (tijdelijk) te beëindigen, zodat ze het risico op besmetting zo klein mogelijk konden houden. Zelf hebben we de inzet van vrijwilligers stopgezet omdat we door de corona-maatregelen beperkte openingstijden hadden én de vrijwilligers minder goed konden begeleiden. In de zomer zijn we weer vrijwilligers gaan werven, wat in korte tijd ruim 15 aanmeldingen heeft opgeleverd.

Dankzij deze grote groep vrijwilligers – op volle sterkte zijn het er ongeveer tachtig – kan de bibliotheek een volledig en aansprekend pakket van diensten bieden. Elke vestiging heeft een eigen team dat, begeleid door een vaste medewerker, werkt in de uitleen, aan het inrichten van de locaties en bij het opruimen van de boeken. Ook zijn er vrijwillige medewerkers die technische klussen uitvoeren en helpen bij de activiteiten. Vrijwilligers zijn geïnteresseerd in het reilen en zeilen van Heuvellandbibliotheken en krijgen dan ook een eigen nieuwsbrief om hen op de hoogte te houden.

Normaal houden we een gezellige Nieuwjaarsreceptie voor de vrijwilligers en is er een vrijwilligersdag met workshops. Beide konden dit jaar niet doorgaan. Wel stuurden we alle vrijwilligers een attentie, hielden telefonisch contact en brachten hen op de hoogte via de vrijwilligersnieuwsbrief en – buiten coronatijd – via het teamoverleg.





Eind augustus openen we een leescafé in het nieuwe Sociaal Centrum Eijsden.

### De gebouwen

In **Berg en Terblijt** staat een herstructurering van het centrum op stapel. De basisschool krijgt nieuwbouw samen met kinderopvang. De bibliotheek heeft ingezet op inhuizing en intensievere samenwerking. Er is daarom ook vanuit de bibliotheek een programma van eisen opgesteld voor onze huisvesting in dit nieuwe Samenwerkend Kindcentrum. Realisatie wordt verwacht in 2024.

Eind augustus openen we in **Eijsden** een leescafé in het nieuwe Sociaal Centrum Eijsden. Dat gebeurde in samenwerking met de vrijwilligers van het Sociaal Centrum Eijsden. De locatie kwam in beeld omdat de leeszaal in de Brede School 'Op De Cour' moest sluiten. De school kampt namelijk met ruimtegebrek. Iedere jonge of volwassen inwoner van Eijsden kan in het leescafé gratis gebruik maken van het gevarieerde en actuele aanbod aan tijdschriften en kranten. Om tijdschriften te lenen, kunnen leden van de bieb nog steeds terecht bij de vestiging in de Brede School. We zijn met het Sociaal Centrum in gesprek over gezamenlijke activiteiten en het gebruik van de ruimte voor kleinschalige activiteiten van Heuvellandbibliotheken.

Omdat de Sociale Dienst van de gemeente **Vaals** niet langer in de Brede School is gehuisvest, hoeven cliënten van de Sociale Dienst niet langer in de bibliotheek te wachten als ze een afspraak hebben.

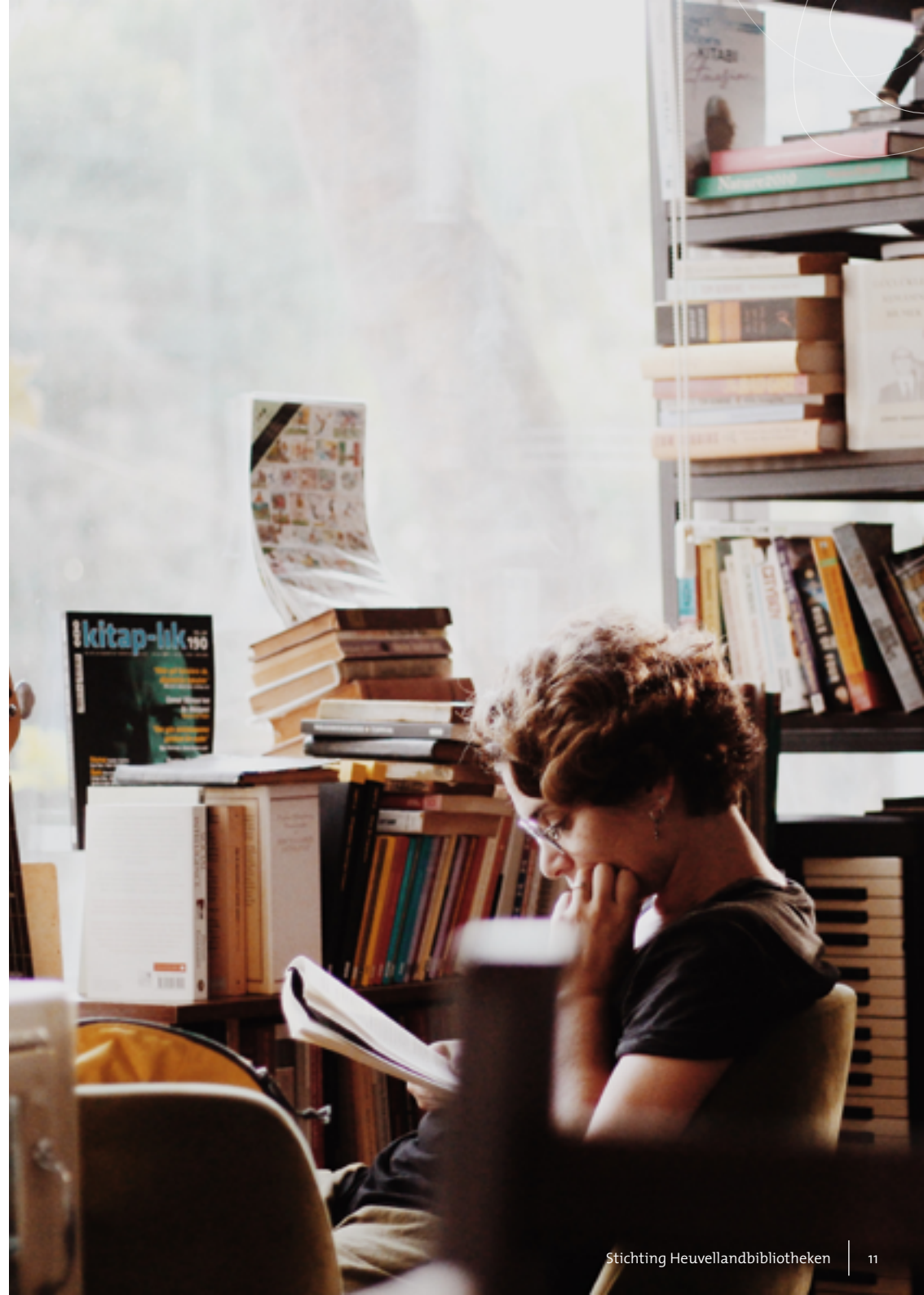
In **Valkenburg** werden de mogelijkheden van het gebouw geïnventariseerd om eventueel onderdak te kunnen bieden aan andere maatschappelijke organisaties. In de bibliotheek zelf werd een verhoogd podium gecreëerd om de lezingen beter te faciliteren.

Sinds het najaar biedt het Beeldarchief Valkenburg in ons gebouw toegang tot zijn fotoarchief; de inhoud van dit waardevolle archief was vanwege auteursrechten al enige jaren niet meer vrij toegankelijk. Trajekt maatschappelijk werk kreeg onderdak vanwege waterschade in hun locatie. Ook de Kredietbank Limburg maakt gebruik van ons gebouw dat voor cliënten drempelverlagend werkt. Het Taalcafé kon weer opstarten en de gespreksgroep voor mantelzorgers kon weer bij elkaar komen. Verder maken Cultuurcafé den Dwingel, Kunstkring Henri Jonas, Historisch Archief Valkenburg, de Vrijwilligerscentrale en leesclub Senia gebruik van een ruimte in onze vestiging.

## Samen sterk

Heuvellandbibliotheken wil een belangrijke maatschappelijke bijdrage leveren in de gemeenten waar wij gevestigd zijn. Daar geven we invulling aan door iedereen te verwelkomen die graag leest, op zoek is naar informatie of behoefte heeft om onder de mensen te zijn. Wij richten ons niet alleen op het bevorderen van leesplezier, maar zien ook een duidelijke taak in het voorkomen en bestrijden van taalachterstanden, digitale vaardigheden en eenzaamheid. **We willen een actief en bekend onderdeel van de samenleving zijn en blijven.**

Om te zorgen dat we in ons verzorgingsgebied een laagdrempelige huiskamer kunnen zijn, zoeken we op een pragmatische manier de samenwerking én we kijken positief naar verzoeken om samen te werken. De samenwerkingen nemen uiteenlopende vormen aan, variërend van het bieden van ruimte tot kennis delen en samen programma's ontwikkelen.



## Dit zijn samenwerkingspartners:

### Scholen



Wij willen het onderwijs in ons verzorgingsgebied ondersteunen op het gebied van lezen. Daarvoor faciliteren wij het concept 'de Bibliotheek op School', dBos. Een dBos vraagt van scholen financiële en personele inzet, die niet altijd beschikbaar is. De specialist Jeugd en Onderwijs heeft daarom onderzocht hoe wij het primair onderwijs optimaal kunnen ondersteunen met een formule die is afgeleid van dBos.

### Beeldarchief Valkenburg



In oktober konden we in combinatie met de viering van 75 jaar bibliotheekwerk in Valkenburg het Beeldarchief Valkenburg verwelkomen op de locatie Valkenburg. In de maanden voorafgaand aan de opening werden speciale maatregelen getroffen in verband met de complexe inregeling van de ICT-systemen.

### Gemeenten



Met wethouders en ambtenaren van Eijsden-Margraten, Vaals en Valkenburg vindt op geregelde basis overleg plaats om de ontwikkelingen te bespreken. Belangrijke gespreksonderwerpen zijn de maatschappelijke functie van Heuvellandbibliotheken en de bijbehorende financiering.

Het Sociaal Team van de gemeente Valkenburg houdt het inloopspreekuur in de vergaderruimte van de bibliotheek in Valkenburg.

### Stelsel van bibliotheken



Als onderdeel van het Nederlandse stelsel van bibliotheken, kunnen we aansluiten bij activiteiten en kennis en ervaring uitwisselen met collega's en ondersteunende organisaties zoals Cubiss.

Voor landelijke acties zoals de Boekenweek van Jongeren (17 t/m 26 september) en de Kinderboekenweek (6 t/m 17 oktober) kunnen we gebruik maken van de informatie en de promotiematerialen van Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB). Bij Cubiss kunnen we advies inwinnen en hebben we onder meer gebruik gemaakt van de zogenaamde BoekStartTrommel.

Centre Céramique levert, behalve een directeur voor twee dagdelen per week, diensten rond collectievorming en G!ds, een database met gegevens over organisaties en hun producten op sociaal en cultureel gebied die wordt gevuld door bibliotheken.

### Maatschappelijke organisaties



In de nasleep van de overstromingen verleende de bibliotheek in Valkenburg onderdak aan verschillende Valkenburgse maatschappelijke instellingen die cliënten nog niet of niet meer in hun eigen gebouw konden ontvangen.

In Eijsden openden we een leescafé in het Sociaal Centrum Eijsden. Dit gebeurde in nauwe samenwerking met de vrijwilligers van het Sociaal Centrum.

Verder zoeken we de samenwerking met consultatiebureaus, kinderopvang, Trajekt om het belang van voorlezen aan jonge kinderen onder de aandacht te brengen.

Rond laaggeletterdheid zijn er contacten met Stichting Lezen en Schrijven, Envida, de Sociale Dienst en MTB.

Tot slot zijn er de wijk-BOA's van de gemeente Valkenburg, de musea in ons werkgebied, culturele verenigingen en TV Valkenburg.

## Onze speerpunten: laaggeletterdheid, leesbevordering

Wij beschouwen leesplezier als de basis van alles wat te maken heeft met het terugdringen van taalachterstand, het bevorderen van lezen en het ontwikkelen van mensen als volwaardig functionerende burgers in onze informatiesamenleving. Als bibliotheekorganisatie zetten wij ons in om het lezen aantrekkelijker en gemakkelijker te maken, voor jong en minder jong.



Als bibliotheekorganisatie zetten wij ons in om het lezen aantrekkelijker en gemakkelijker te maken.

### Laaggeletterdheid

Laaggeletterdheid heeft zeer vergaande gevolgen. Niet alleen voor laaggeletterde mensen zelf, maar ook voor de maatschappij. Mensen die laaggeletterd zijn, vinden namelijk minder snel een baan, hebben minder grip op geldzaken en blijken minder gezond te leven. Heuvellandbibliotheken zet dan ook in op de strijd tegen laaggeletterdheid. Daarom nemen we deel aan de Coalitie Laaggeletterdheid Maastricht-Heuvelland, het Zuid-Limburgs taalcoördinatorenoverleg, het Taalcoördinatorenoverleg Parkstad/ Maastricht/ Heuvelland, de Netwerkbijeenkomst laaggeletterdheid Zuid-Limburg. We werken samen met Cubiss, Stichting

**Laaggeletterdheid heeft zeer vergaande gevolgen. Niet alleen voor laaggeletterde mensen zelf, maar ook voor de maatschappij.**

Lezen en Schrijven, Gemeenten, Taalcafés, Vista college, bibliotheken Zuid-Limburg, Trajekt, KCEM en Vluchtelingenwerk.

In 2021 werd opnieuw subsidie aangevraagd en verkregen voor een project-medewerker laaggeletterdheid (8 uur per week).

Er is een marketingplan opgesteld voor een korte cursus beeldbellen met je smartphone voor 60-plussers. Wie die vaardigheid nog niet had, kon in het najaar zeer laagdrempelig, dicht bij huis en voor een beperkt bedrag in twee sessies leren beeldbellen. Voor dit aanbod bestond grote belangstelling. Het was bedoeld als een eerste stap in het bestrijden van digibetisme.

Het Taalcafé in Eijsden-Margraten, Vaals en Valkenburg is een prettige ontmoetingsplek voor iedereen die de Nederlandse taal (beter) wil leren spreken, lezen en schrijven. Het Taalcafé is er voor inwoners en voor statushouders. In 2021 werd het Taalcafé ook online gehouden. Vrijwilligers helpen de bezoekers met taalspelletjes,

taalactiviteiten, gesprekken, formulieren invullen, enzovoort. Een Taalcafé is een onderdeel van het zogeheten Taalhuis. Dit is een herkenbare, fysieke plek waar volwassenen beter kunnen leren lezen, schrijven, rekenen en omgaan met de computer. Door de coronamaatregelen werden de Taalcafés geregeld online gehouden.

Omdat laaggeletterdheid een complex probleem is, zal het langdurige inspanning vragen om concrete resultaten te bereiken.

### Leesbevordering

Er zijn heel wat leesbevorderingsprogramma's, waar wij aandacht aan besteden: de Nationale Voorleesdagen, de Boekenweek, de Kinderboekenweek, de Boekenweek van Jongeren, Literarischer Sommer. Verder is er een Bieb boekenbende, onder leiding van Michael Reefs, voor schoolkinderen in Vaals en organiseren wij bijeenkomsten voor ouders en kinderen om gezellig bezig te zijn met lezen en taal. Ook werken wij evenals andere bibliotheken mee aan de kinderkrant Jongo43. Jongo43 verschijnt sinds eind 2020 tien keer per jaar. De krant staat vol verhalen over allerlei onderwerpen van en voor basisschoolkinderen uit Maastricht-Heuvelland.

De leesbevordering benaderen wij structureel via een doorlopende leeslijn van 0 tot 18.

#### BoekStart 0-4 jaar:

Ouders die vanaf de eerste maanden boekjes aanbieden aan hun baby's, dragen daarmee ongelooflijk veel bij aan de taalontwikkeling van hun kind. Dat brengt Heuvellandbibliotheken veelvuldig onder de aandacht.

In 2021 gebeurde dat met een campagne met activiteitenkalender in de vorm van een boekenlegger die werden verspreid via de consultatiebureaus, de bibliotheek en de gemeente.



Er zijn heel wat  
leesbevorderingsprogramma's.



Alle ouders in ons werkgebied krijgen een uitnodiging van de gemeente om een BoekStart-koffertje op te halen bij de bibliotheek. Als het koffertje wordt opgehaald, wordt de baby gratis ingeschreven. In alle vestigingen van de Heuvellandbibliotheken

staat een gevarieerde BoekStart-collectie. Een klein aantal boeken staat ook bij consultatiebureaus.

### Bijeenkomsten als Knuffelgym, Babygebaren, Voorlezen met je handjes en Muziek op schoot versterken het contact tussen ouder en kind en bevorderen de taalontwikkeling.

We organiseren in het kader van BoekStart ook activiteiten en lezingen waarbij ouders tips krijgen om spelenderwijs met taal en lezen bezig te zijn. In 2021 werden die cursussen voor ouder en kind gehouden in al

onze vestigingen. Bijeenkomsten als Knuffelgym, Babygebaren, Voorlezen met je handjes en Muziek op schoot versterken het contact tussen ouder en kind en bevorderen de taalontwikkeling. Er deden 49 kinderen met hun ouder(s) mee.

#### **BoekStartTrommel 2-4 jaar:**

In samenwerking met de consultatiebureaus in Eijsden-Margraten en Valkenburg en Stichting Spelentère hebben we de BoekStartTrommel in ons werkgebied geïntroduceerd. De BoekStartTrommel is een broodtrommel gevuld met voorleesmateriaal voor tweejarigen, tips over voorlezen en informatie over de bibliotheek, gericht op ouders van jonge kinderen. De doelgroep bestaat uit laagtaalvaardige

gezinnen met kinderen in de peuterleeftijd. Zij hebben een VVE-indicatie (Voorschoolse en Vroegschoolse Educatie). De trommeltjes hebben als doel om leesplezier in de thuisituatie te stimuleren en een verrijking van het taalaanbod thuis te bieden. De trommels kunnen door ouders en hun kind(eren) van rond de twee jaar bij de bibliotheek worden afgehaald tegen inlevering van een voucher.

#### **dBos (de Bibliotheek op school) 4-12 jaar:**

Met dBos werken bibliotheken en scholen structureel samen aan taalontwikkeling, leesbevordering, leesplezier en mediawijsheid van kinderen. In 2021 maakten vijf basisscholen in Valkenburg (Broekhem) en Eijsden-Margraten (De Den, Sint Gertrudis, Maurice Rose, De Keerking) gebruik van dBos. Leerlingen van de Openbare School Berg en Terblijt kunnen klassikaal boeken komen lenen in de bieb. Duidelijk is dat er behoefte is aan ondersteuning door de leesconsulent en aan workshops voor het onderwijsteam en mogelijk ook voor ouders. Er wordt gezocht naar oplossingen om dit te doen zonder grote investeringen in geld en tijd.

Het thema van de Kinderboekenweek 'Worden wat je wil' gaf aanleiding om in alle vestigingen activiteiten te organiseren rond beroepen. Kinderen maakten in hun vestiging kennis met een zangcoach, een brandweerman, een kunstenaar, een buschauffeur en een timmerman. Verder was kinderboekenschrijver Marcel van Driel in de bibliotheek van Vaals en Eijsden.

Ook besteedde Heuvellandbibliotheken aandacht aan de 'Boekenweek van Jongeren'. Juist deze doelgroep wordt moeilijk bereikt, terwijl leesplezier juist dan belangrijk is. De gratis uitgave die tijdens de 'Boekenweek voor Jongeren' ook via de bibliotheken werd verspreid, was samengesteld door en voor jongeren.

Komend jaar start Heuvellandbibliotheken voor leerlingen van groep 7 en 8 van de basisscholen in Berg en Terblijt, Cadier en Keer en Vaals een project om een leesvlog te maken. Hiervoor is in 2021 subsidie aangevraagd en verkregen.

De specialist Jeugd en Onderwijs neemt een actieve rol in de beleidsontwikkeling, signaleert kansen en zoekt voortdurend naar mogelijkheden tot samenwerking. Eind 2021 ging een leesconsulent aan de slag met het ontwikkelen en uitvoeren van programma's in de klas. Zij werkt daarbij nauw samen met de leescoördinator van de school.

## Activiteiten en exposities, voor zover mogelijk

Zodra het weer mogelijk was, hebben we weer activiteiten en exposities georganiseerd. Uiteraard hielden we daarbij rekening met de coronamaatregelen. Dat betekende dat er maximaal dertig plaatsen waren, dat we de aanmeldingen strikt bijhielden en dat er geen koffiepauze was. Ook moest iedereen de mondkapjes ophouden tot hij of zij op de plaats zat.



### Activiteiten voor de jeugd

Uitvoerende	Titel	Vestiging
BoekStart-activiteiten door Eveline Arnold en Esther Sluijsmans	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Muziek op schoot 0-1,5 en 2-4 jaar</li> <li>• Knuffelgym</li> <li>• Babygebaren</li> <li>• Voorlezen met gebaren</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Berg en Terblijt</li> <li>• Eijsden</li> <li>• Margraten</li> <li>• Vaals</li> <li>• Valkenburg</li> </ul>
Kinderboekenweek 'Worden wat je wil'	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Lezing door diverse beroepsbeoefenaars</li> <li>• Bezoek schrijver Marcel van Driel</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Berg en Terblijt</li> <li>• Eijsden</li> <li>• Margraten</li> <li>• Vaals</li> <li>• Valkenburg</li> </ul>
Voorleesdagen – online voorlezen voor verschillende scholen	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Coco kan het</li> <li>• Niek de Groot en zijn vrienden</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Valkenburg</li> </ul>
Kwartfinale Nationale Voorleesdagen	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 5 deelnemers stuurden hun filmpjes in. De jury koos 2 kinderen die doorgingen naar de halve finale. Namens de regio Heuvelland was dat een leerling van basisschool Maurice Rose in Margraten. Helaas ging ze niet door naar de provinciale finale in Roermond.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Alle vestigingen</li> </ul>
Knutselen	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 5-7 jaar</li> <li>• 7-12 jaar</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Margraten</li> </ul>
Optreden Tante Thee	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Naschoolse activiteit i.s.m. gemeente Valkenburg</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Valkenburg</li> </ul>

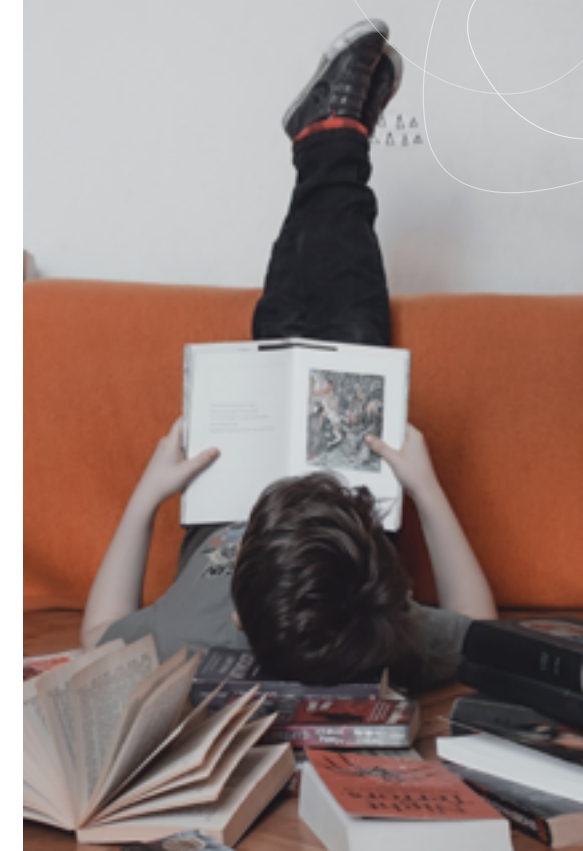


## Activiteiten voor volwassenen

Uitvoerende	Titel	Vestiging
Herman Koch	<ul style="list-style-type: none"> <li>Literaire Zomer: Online lezing</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>gehele werkgebied</li> </ul>
Marieke Henselmans Joyce Akse	<ul style="list-style-type: none"> <li>Consuminderen met kinderen (online)</li> <li>Help, mijn kind luistert niet <b>AFGELAST</b></li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Eijsden</li> </ul>
Annerieke de Vries	<ul style="list-style-type: none"> <li>Lezing Een voltooid leven (roman) <b>AFGELAST</b></li> <li>Lezing Numerieke Astrologie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Vaals</li> </ul>
Jacquo Silvertant Jos Schols	<ul style="list-style-type: none"> <li>Lezing Rocking the library</li> <li>Achter de façaden van het Geuldal</li> <li>Het paradijs op aarde</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Valkenburg</li> </ul>
Lau Rutten	<ul style="list-style-type: none"> <li>Liedjes in de streektaal <b>AFGELAST</b></li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Margraten</li> <li>Valkenburg</li> </ul>
Open huis Sociaal centrum Eijsden	<ul style="list-style-type: none"> <li>Poëzie jukebox</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Eijsden</li> </ul>
Seniorweb	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tabletcafés</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Margraten</li> <li>Eijsden</li> </ul>
Senia leesclub		<ul style="list-style-type: none"> <li>Eijsden</li> <li>Valkenburg</li> </ul>

## Exposities 2021

Valkenburg	Vestiging
Expositie: Gezichten van Valkenburg	<ul style="list-style-type: none"> <li>Valkenburg</li> </ul>
Tentoonstelling Julianafonds	<ul style="list-style-type: none"> <li>Valkenburg</li> <li>Berg en Terblijt</li> </ul>





## Onmisbaar: uitdragen wat wij doen

Dat de bibliotheek een breed aanbod heeft, moet voortdurend worden uitgedragen. Via diverse kanalen vestigen wij de aandacht op de vele diensten en taken van de bibliotheek. Onze website is een toegang voor elke bezoeker. We sturen maandelijks een nieuwsbrief aan de leden die zich daarvoor hebben

**Dat de bibliotheek een breed aanbod heeft, moet voortdurend worden uitgedragen.**

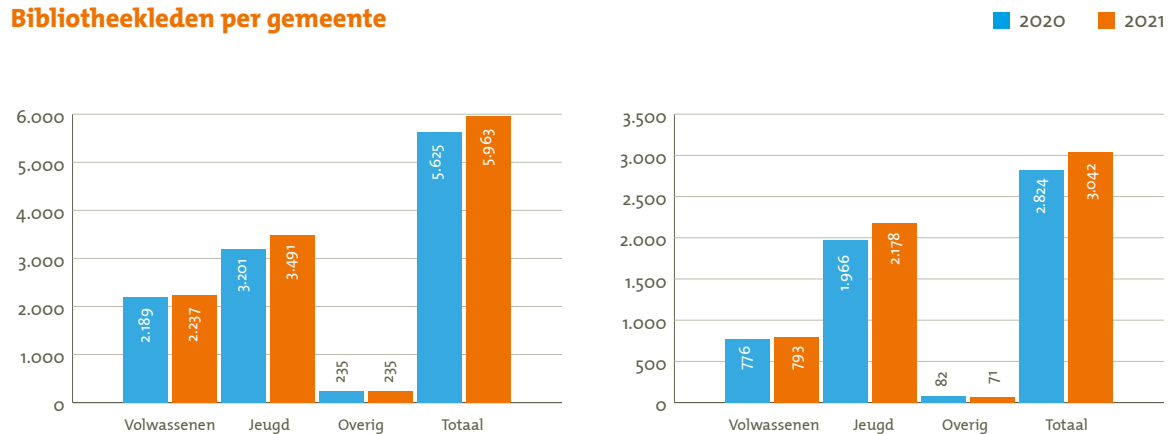
aangemeld. Afgelopen jaar stuurden we enkele extra nieuwsbrieven in verband met de corona-maatregelen. In onze nieuwsbrief, op onze Facebook-pagina en in de evenementen-rubriek van de regionale dag- en weekbladen vermelden we activiteiten en exposities.

Onze vrijwilligers ontvangen een eigen nieuwsbrief met informatie die voor hen relevant is. Omdat het effect van advertenties niet groot lijkt, hebben we dat afgelopen jaar beperkt. Wel zijn er persberichten verstuurd die geregeld hebben geleid tot publicaties in dagblad De Limburger en het weekblad VIA. Deze actieve PR is volop in ontwikkeling. Het doel blijft: mensen verleiden om deel te nemen aan onze activiteiten en onze vestigingen te bezoeken én bekendheid geven aan het belang van bibliotheekwerk.

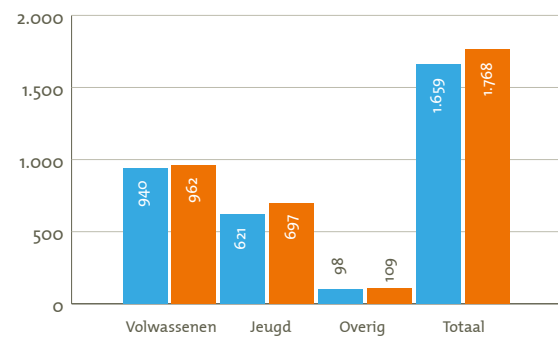


## Bijlage jaarverslag 2021

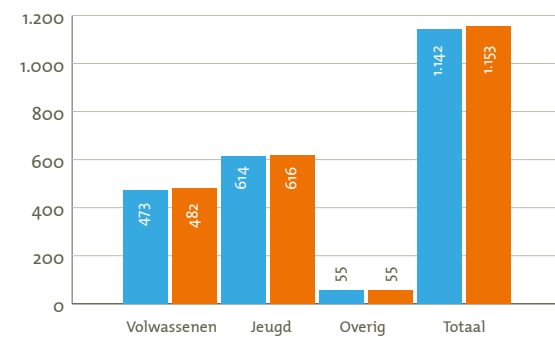
## Bibliotheekleden per gemeente



### Heuvelandbibliotheken



### Eijsden - Margraten



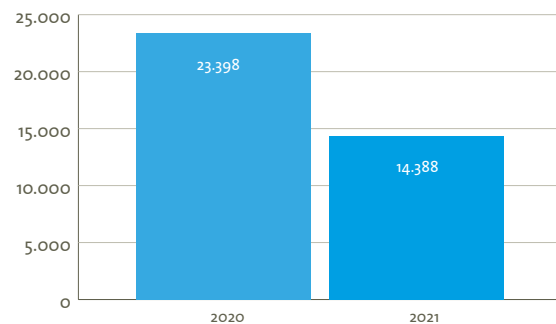
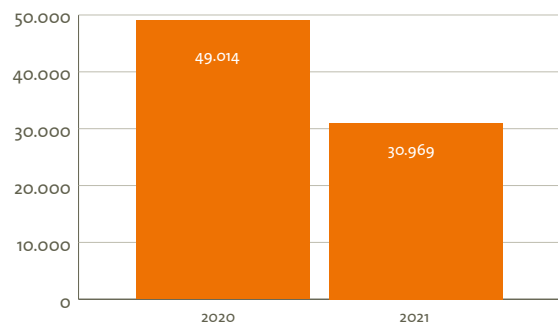
### Valkenburg & Berg en Terblijt

### Vaals

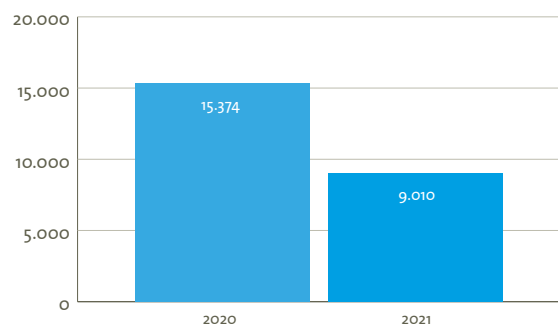
Het aantal bibliotheekleden steeg in 2021 met 6%. Vooral Eijsden-Margraten (8%) en Valkenburg & Berg en Terblijt (7%) kregen meer leden. Ook in Vaals nam het aantal leden toe, zij het beperkt (1%).



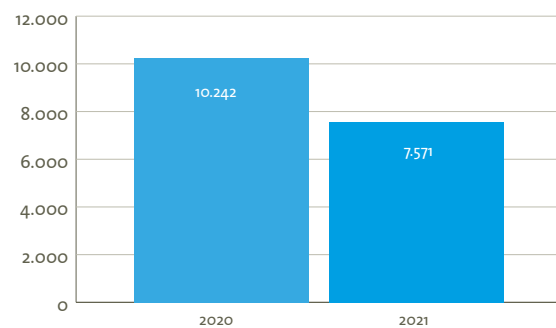
## Aantal bezoeken



### Heuvelandbibliotheken



### Eijsden - Margraten



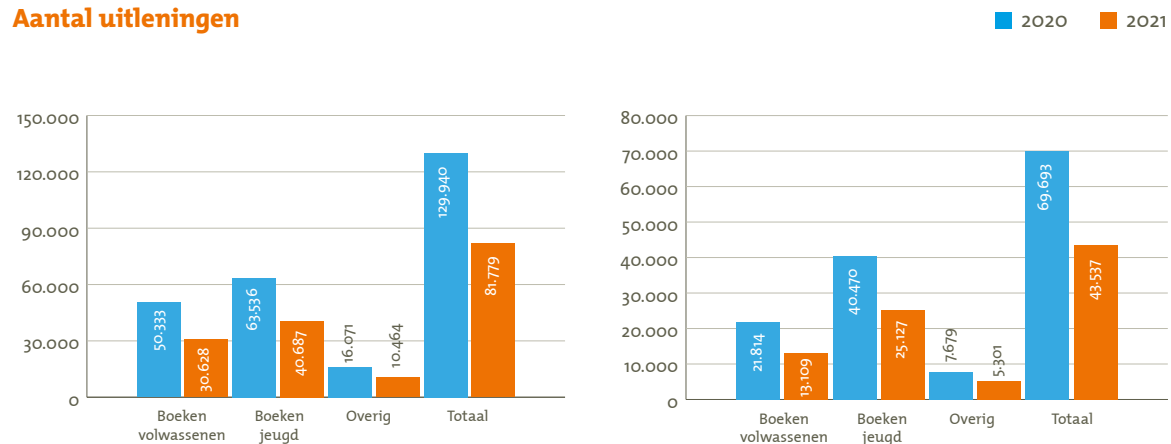
### Valkenburg & Berg en Terblijt

### Vaals

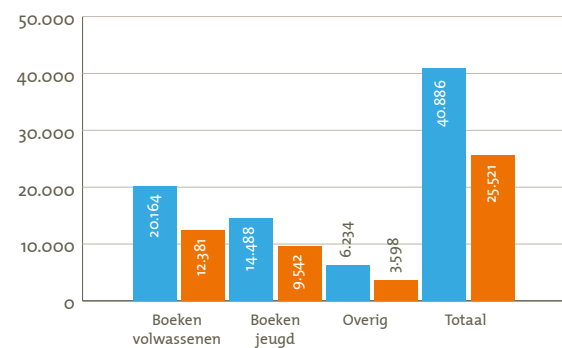
Het aantal bezoeken aan de bibliotheken is sinds de coronacrisis fors gedaald, van ruim 97.000 bezoeken vóór de crisis naar bijna 31.000 afgelopen jaar.



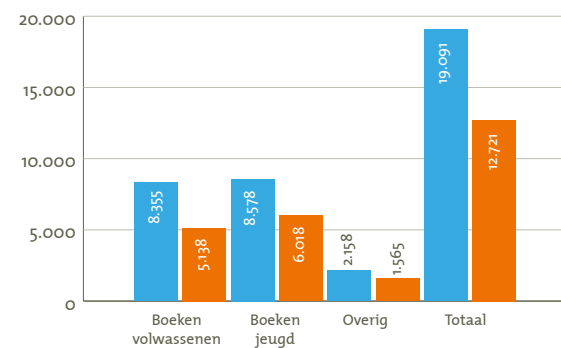
## Aantal uitleningen



### Heuvellandbibliotheken



### Eijsden - Margraten



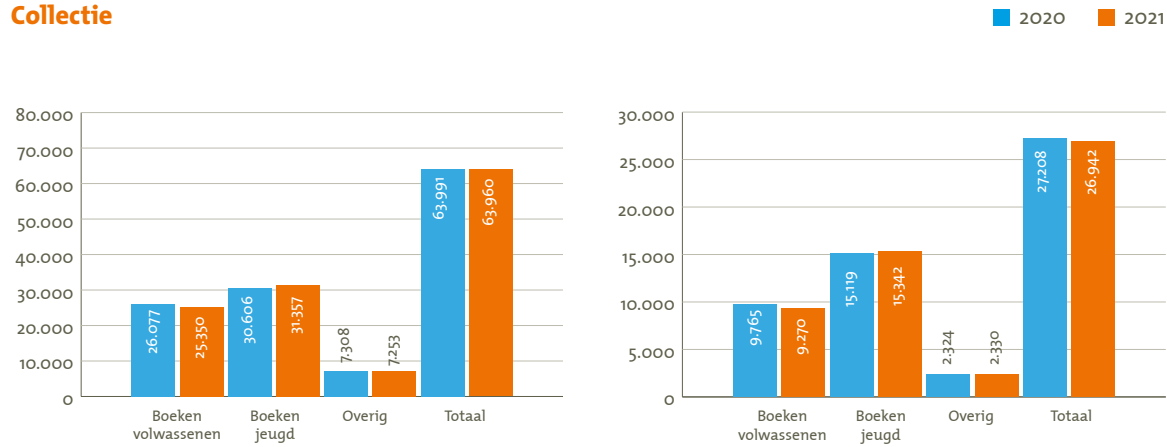
### Valkenburg & Berg en Terblijt

### Vaals

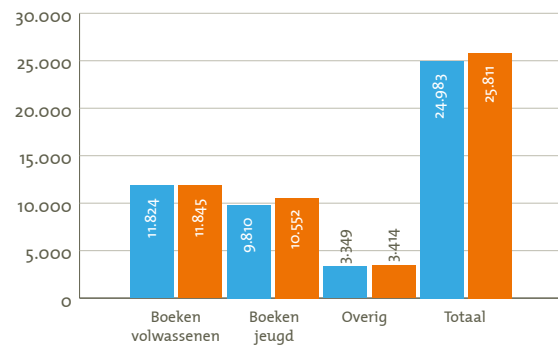
Er werden in 2021 nog minder materialen uitgeleend dan in 2020. Er is opnieuw een daling van ruim een derde ten opzichte van het voorgaande jaar. Wel nam het aantal accounts van de leden toe en werden er drie keer zoveel luisterboeken geleend als in 2020.



## Collectie

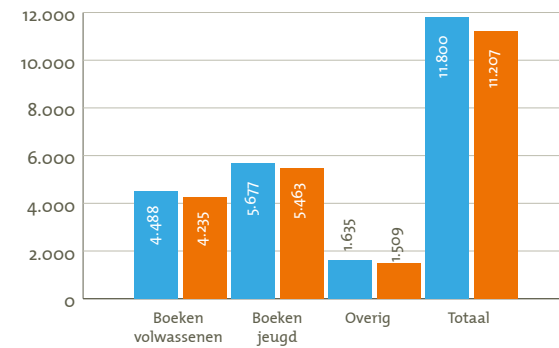


## Heuvellandbibliotheken



## Valkenburg & Berg en Terblijt

## Eijsden - Margraten

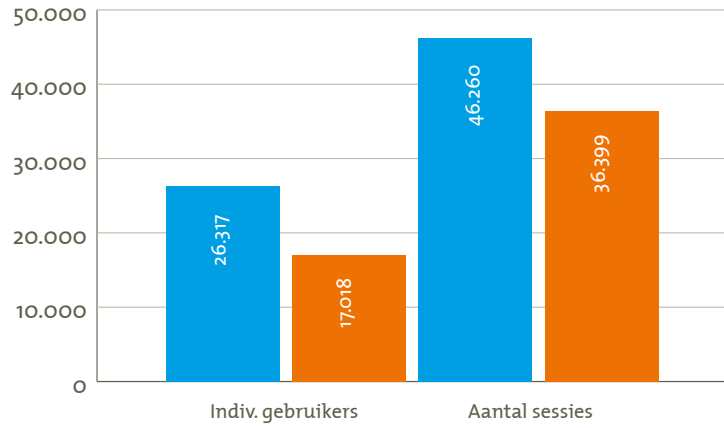


## Vaals



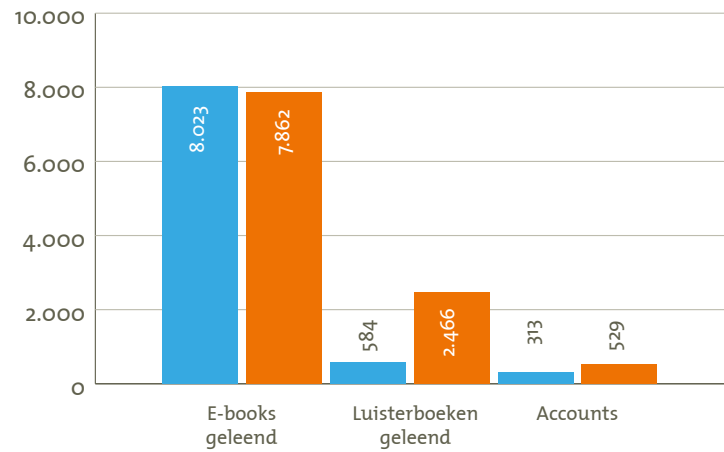
## Gebruik website

■ 2020 ■ 2021



## Online bibliotheek

■ 2020 ■ 2021





"Lezen is denken  
met andermans hoofd."

A. Schopenhauer

